

Кратко (проложно) житие на св. Климента Охридски

отъ Димитрия Хоматианъ

Запазени сж две гръцки жития на св. Климента Охридски, едното пространно, приписвано на охридския архиепископъ и писателъ Теофилакта (1094—1107), и другото, кратко, отъ другъ бележитъ охридски архиепископъ и канонистъ, Димитрия Хоматианъ (1216—1234). Докато обаче, благодарение на Воронова, се изясни донегде авторството на Теофилакта за пространното житие, за узнаване съчинителя на краткото житие липсваха известия. Право се догаждаше Г. Баласчевъ (Климентъ епископъ словѣнски, LXV), че търсениятъ авторъ ще да е билъ единъ отъ охридскитѣ архиепископи, Хоматианъ или Григорий. Благодарение на славянския преводъ на краткото житие, който намѣрихъ въ прологъ № 47, въ Зографския манастиръ, сега можемъ твърди положително, че краткото гръцко житие на св. Климента е било написано отъ Хоматиана.

Да се изяснимъ. Гръцката служба на св. Климента въ пълния си видъ се явява дѣло на поменатитѣ по-горѣ охридски архиепископи. Стихиритѣ на великата вечерня сж означени като произведение на Григория, а канонътъ и молебниятъ (*παράκλητικός*) канонъ сж написани отъ Хоматиана. Вториятъ канонъ е приписанъ на Теофилакта. Краткото житие на светеца, което следва подиръ шестата пѣсень на канона, следвало би да бжде пакъ отъ автора на сжщия канонъ, т. е. отъ Хоматиана. Нито въ гръцкия текстъ, нито въ охридския му славянски преводъ (срв. у Баласчева, пакъ тамъ, кѣ), авторътъ му не е поменатъ. Обаче славянскиятъ преводъ на житието, намѣренъ въ Зографъ, отстранява съмнението. Краегранието на Хоматиановия гръцки канонъ е следниятъ: *Κλήμεντα τιμῶ, ποιευνάρχης Βουλγάρων, Δημήτριος* или въ славянския преводъ: **Климентъ чтѣ пастирь вългáръскїи** (Димитріе) (т. е. Хоматианъ). Сжщото това краеграние на службата е приповторено и въ заглавието на житието въ Зографъ: **Климентъ чтѣ пастирь вългáръскїи** (Димитріе). Съ други думи, както първиятъ канонъ, така и житието сж били съставени отъ Димитрия Хоматианъ, който светителствувалъ на Охридския престолъ въ началото на XIII в.